

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

13. märts 2014*

Eelotsusetaotlus — Ühenduse tolliseadustik — Artiklid 243 ja 245 — Määrus (EMÜ) nr 2454/93 — Artikkel 181a — Vaidlustatav otsus — Kohtusse esitatud kaebuse vastuvõetavus juhul, kui eelnevalt ei ole haldusasutusele kaebust esitatud — Kaitseõiguste tagamise põhimõte

Liidetud kohtuasjades C-29/13 ja C-30/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Administrativen sad Sofia-grad'i (Bulgaaria) 4. jaanuari 2013. aasta otsustega esitatud kaks eelotsusetaotlust, mis saabusid Euroopa Kohtusse 21. jaanuaril 2013, menetlustes

Global Trans Lodzhistik OOD

versus

Nachalnik na Mitnitsa Stolichna,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president A. Tizzano, kohtunikud A. Borg Barthet (ettekandja), E. Levits, S. Rodin ja F. Biltgen,

kohtujurist: M. Wathelet,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

- Global Trans Lodzhistik OOD, esindaja: *advokat* M. Aydarova,
- Nachalnik na Mitnitsa Stolichna, esindaja: S. Zlatkov,
- Bulgaaria valitsus, esindajad: E. Petranova ja D. Drambozova,
- Hispaania valitsus, esindaja: M. García-Valdecasas Dorrego,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* G. Albenzio,
- Euroopa Komisjon, esindajad: L. Keppenne, S. Petrova ja B.-R. Killmann,

* Kohtumenetluse keel: bulgaaria.

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused puudutavad seda, kuidas tõlgendada nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 82/97 (EÜT 1997, L 17, lk 1; ELT eriväljaanne 02/08, lk 179), (edaspidi „tolliseadustik”) artikleid 243 ja 245 ning komisjoni 2. juuli 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted määrusele nr 2913/92 (EÜT L 253, lk 1; ELT eriväljaanne 02/06, lk 3), muudetud komisjoni 19. detsembri 1994. aasta määrusega (EÜ) nr 3254/94 (EÜT L 346, lk 1; ELT eriväljaanne 02/05, lk 326), (edaspidi „määrus nr 2454/93”) artikli 181a lõiget 2.
- 2 Taotlused esitati kahes kohtuasjas Global Trans Lodzhistik OOD (edaspidi „Global Trans Lodzhistik”) ja Nachalnik na Minitsa Stolichna (Sofia tolliasutuse direktor) vahel seoses kaebusega, milles kõnealune äriühing palus tühistada kaks otsust, millega korrigeeriti tema imporditud kauba tolliväärtust ja kohustati teda käibemaks ümber arvutama.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Tolliseadustiku artikli 4 lõige 5 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas seadustikus kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

- 5) *otsus* – tolli poolt tollialaste õigusaktide alusel tehtud ametlik toiming, millega tehakse otsus üksikjuhu suhtes ning millel on õiguslikud tagajärjed ühe või mitme määratletud või määratletava isiku jaoks; mõiste hõlmab muuhulgas ka siduva informatsiooni artikli 12 tähenduses”.
- 4 Tolliseadustiku artikli 6 lõikes 3 on sätestatud:

„Tolli kirjalikult vormistatud otsustes, millega taotlus tagasi lükatakse või millel on negatiivseid tagajärgi isikute suhtes, kellele need on suunatud, tuleb esitada põhjendused. Otsustes tuleb viidata artiklis 243 sätestatud õigusele esitada otsuse peale kaebus.”

- 5 Tolliseadustiku artikli 243 kohaselt:

„1. Igal isikul on õigus esitada kaebusi tolli otsuste peale, mis on seotud tollieeskirjade rakendamisega ja puudutavad kõnealust isikut otseselt ja isiklikult.

[...]

2. Kaebuse võib esitada:

- a) esmalt tolliasutusele, kelle liikmesriigid on selleks määranud;

b) järgnevalt sõltumatule asutusele, milleks vastavalt liikmesriikides kehtivatele õigusaktidele võib olla kohus või samaväärne eriorgan.”

6 Tolliseadustiku artiklis 245 on sätestatud:

„Liikmesriigid kehtestavad kaebuste esitamise korra rakendussätteid.”

7 Määruse nr 2454/93 artiklis 181a on ette nähtud:

„1. Toll ei pea importkauba tolliväärtust tehinguväärtuse meetodil kindlaks määrama, kui kooskõlas lõikes 2 ettenähtud korraga kahtleb toll põhjendatult selles, kas deklareeritud väärtus väljendab seadustiku artiklis 29 osutatud makstud või makstavat kogusummat.

2. Kui tollil on lõikes 1 kirjeldatud kahtlus, võib ta paluda lisateavet vastavalt artikli 178 lõikele 4. Kui need kahtlused püsivad, peab toll enne lõpliku otsuse tegemist teatama asjaomasele isikule, soovi korral kirjalikult, nende kahtluste põhjendused ning andma talle vastuväidete esitamiseks piisava võimaluse. Lõplik otsus ja selle põhjendused saadetakse asjaomasele isikule kirjalikult.”

Bulgaaria õigus

8 Tolliseaduse (Zakon na mitnitsite, DV nr 15, 6.2.1998; edaspidi „ZM”) artiklis 211a on sätestatud:

„Riigi avalik-õiguslike nõuete sissenõudmiseks antud korraldused on halduse üksikaktid, mille annab selle tolliasutuse direktor, kelle piirkonnas on tähtaegselt tasumata võlg tekkinud; nende aktidega tuvastatakse tollivõla ja muude avalik-õiguslike nõuete sissenõutavus.”

9 ZM artikli 211f kohaselt võib sissenõudmiseks antud korralduse peale 14 päeva jooksul alates selle teatavaks tegemisest esitada tolliasutuse direktorile vaide.

10 ZM artikli 220 lõikes 1 on sätestatud:

„Igaüks võib tolli otsuse, mis teda riivab, vaidlustada haldusmenetlusseadustikus ette nähtud korras.”

11 Haldusmenetlusseadustiku (Administrativnoprotsesualen kodeks, DV nr 30, 11.4. 2006) artiklis 148 on ette nähtud:

„Iga haldusakti saab vaidlustada kohtus, sealhulgas juhul, kui haldusasutusele kaebuse esitamise võimalus ei ole ammendatud, kui käesolevas seadustikus või eriseaduses ei ole sätestatud teisiti.”

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

12 Global Trans Lodzhistik esitas vastavalt 15. (kohtuasi C-30/10) ja 23. septembril 2010 (kohtuasi C-29/13) kaks tollideklaratsiooni Türgist imporditud kauba tarbimise eesmärgil vabasse ringlusse lubamiseks.

13 Bulgaaria toll vaatas vastavalt tolliseadustiku artiklile 68 läbi dokumendid ja kauba. Kuna tollil tekkis kahtlus, kas deklareeritud väärtus vastab tegelikult makstud või makstavale summale, võttis asutus kaubanäidised ja nõudis Global Trans Lodzhistikult lisateavet määruse nr 2454/93 artikli 178 lõike 4 ja artikli 181a lõike 2 alusel. Global Trans Lodzhistik vastas 15. (kohtuasi C-30/13) ja 23. septembril 2010 (kohtuasi C-29/13), et tal ei ole võimalik esitada palutud teavet, ja märkis, et rahvusvahelise müügilepingu kohaselt oli ette nähtud kauba eest osade kaupa tasumine.

- 14 Otsustega nr 9600-0561/01.10.2010 (kohtuasi C-29/13) ja nr 9600-541/24.09.2010 (kohtuasi C-30/13) määras Nachalnik na Minitsa Stolichna osale kaubast uue tolliväärtuse, mis tehti kindlaks vastavalt tolliseadustiku artikli 30 lõike 2 punktile b. Tolliväärtuse ümberhindamise alusel maksu ümberarvutamise teel määrati nende otsustega (edaspidi „kõnealused otsused”) täiendav käibemaks vastavalt summas 3 083,38 ja 2192,13 Bulgaaria leevi.
- 15 Kõnealustes otsustes märgiti sõnaselgelt, et Global Trans Lodzhistikut teavitati nimetatud tollivõla summast vastavalt tolliseadustiku artiklile 221.
- 16 Global Tranz Lodzhistik vaidlustas kõnealused otsused otse eelotsusetaotluse esitanud kohtus – Administrativen sad Sofia-gradis (Sofia halduskohus), ilma et ta oleks kasutanud eelneva halduskontrolli võimalust Nachalnik na Minitsa Stolichnas. Global Tranz Lodzhistik väitis, et tolliväärtust ei määratud kindlaks nõuetekohaselt ja rikuti menetlusnorme, kuna ei järgitud tema õigust olla ära kuulatud ja esitada enne lõpliku otsuse tegemist vastuväited, nagu see on ette nähtud määruse nr 2454/93 artikli 181a lõikes 2.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus jättis mõlemad kaebused vastuvõetamatusse tõttu läbi vaatamata.
- 18 Kummaski vastuvõetamatusse määrmises leidis eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kohustuslik on eelnevalt haldusasutusele kaebuse esitamine, kuna tolliseadustiku artiklis 243 on ette nähtud kaheastmeline kaebemenetlus. Seetõttu saatis kohus mõlemad asjad lahendamiseks Nachalnik na Minitsa Stolichnale.
- 19 Varhoven administrativen sad (kõrgeim halduskohus) tühistas eelotsusetaotluse esitanud kohtu need kaks määrmist ja saatis kaks asja uuesti arutamiseks sellele kohtule tagasi põhjusel, et halduskaebus ei ole käesoleval juhul kohustuslik, kuna tolliseadustiku artikli 243 lõige 2 ei kuulu kohaldamisele.
- 20 Tuginedes siseriiklikule kohtupraktikale, millest tuleneb, et kõnealuseid otsuseid ei saa lugeda lõplikuks aktiks, vaid et need moodustavad osa riigi avalik-õiguslike nõuete sissenõudmiseks korralduste andmise menetlusest, jättis eelotsusetaotluse esitanud kohus teist korda vastuvõetamatusse tõttu läbi vaatamata nende otsuste peale esitatud kaebused ja kvalifitseeris otsused ettevalmistavaks aktiks, lugedes need „teatamiseks” tolliseadustiku artikli 221 tähenduses.
- 21 Varhoven administrativen sad tühistas eelotsusetaotluse esitanud kohtu need vastuvõetamatusse määrmised põhjusel, et kuna kõnealustes otsustes määrati kindlaks uus tolliväärtus, kujutavad need endast tolliseadustiku artikli 4 punkti 5 tähenduses otsuseid, mida saab tolliseadustiku artikli 243 lõike 1 alusel kohtus vaidlustada. Varhoven administrativen sad märkis samuti, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu viidatud kohtupraktika kuulub kohaldamisele üksnes juhul, kui kõnealune akt kujutab endast ZM artikli 206 tähenduses teatamist, olles osaks riigi avalik-õiguslike nõuete sissenõudmiseks korralduste andmise menetlusest.
- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus, kellele Varhoven administrativen sad saatis taas kord mõlemad kohtuasjad uuesti läbivaatamiseks, palub selgitada tolliseadustiku artiklite 243 ja 245 kohaldamise ulatust. Kohus leiab nimelt, et tolliseadustiku artikli 243 sõnastusest ei ilmne selgelt nende kaebuste vastuvõetavus ja eelnevalt haldusasutusele kaebuse esitamise kohustuslikkus. Selle tuvastamine, kas akti saab tollivõla kindlakstegemise ja sissenõudmise menetluses vaidlustada, sõltub tolliseadustiku artikli 245 alusel liikmesriikidele jäetud menetlusautonoomia ulatusest.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul tuleb selles osas täpsustada, kas kõnealused otsused tuleb lugeda lõplikuks määruse nr 2454/93 artikli 181a lõike 2 tähenduses, nii et need kujutavad endast akte, mida liidu õiguse kohaselt saab vaidlustada, või on need otsused aktid, mida reguleerib siseriiklik õigus, mistõttu tuleb need kvalifitseerida „meetmeks” tolliseadustiku artikli 232 lõike 1 punkti a tähenduses.

24 Neil asjaoludel otsustas Administrativen sad Sofia-grad menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas [tolliseadustiku] artikli 243 lõiget 1 koostoimes artikliga 245 ja arvestades kaitseõiguste tagamise ja seadusjõu põhimõtet, tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus sellised siseriiklikud õigusnormid nagu [ZM] artikkel 220 ja artikli 211 punkt a, mille kohaselt on mitu otsust, millega toll on tollivormistuse järgseks sissenõudmiseks määranud täiendava tollivõla, vaidlustatavad ja seda ka juhul, kui põhikohtuasja asjaoludel võiks kõnealuse täiendava tollivõla määramiseks teha lõpliku otsuse [määruse nr 2454/93] artikli 181a lõike 2 tähenduses?
2. Kas [tolliseadustiku] artikli 243 lõiget 2, mis käsitleb kaebuse esitamist, tuleb tõlgendada nii, et selles ei ole nähtud, et määruse nr 2454/93 artikli 181a lõike 2 tähenduses lõpliku otsuse peale esitatud kaebus on vastuvõetav pärast otsuse haldusasutuses vaidlustamist?
3. Kas määruse nr 2454/93 artikli 181a lõiget 2 tuleb põhikohtuasja asjaoludel tõlgendada nii, et kui nimetatud sättes ettenähtud menetlust, mille käigus peab olema tagatud ärakuulamise ja vastuväidete esitamise õigus, ei ole järgitud, siis ei ole otsus, mille toll on teinud nimetatud nõuet eirates, lõplik otsus viidatud sätte tähenduses, vaid kõigest üks osa lõpliku otsuse tegemise menetlusest? Kas teise võimalusena tuleb viidatud sätet põhikohtuasja asjaoludel tõlgendada nii, et ülal nimetatud menetlusnorme rikkudes tehtud otsus on vahetult kohtulikult kontrollitav ja kohus peab otsuse peale esitatud kaebuse sisuliselt lahendama?
4. Kas määruse nr 2454/93 artikli 181a lõiget 2 tuleb põhikohtuasja asjaoludel ja seaduslikkuse põhimõtet arvestades tõlgendada nii, et kui nimetatud sättes ettenähtud menetlust, mille käigus peab olema tagatud ärakuulamise ja vastuväidete esitamise õigus, ei ole järgitud, siis on otsus, mille toll on teinud nimetatud nõuet eirates, tühine, kuna sellega on rikutud olulist menetlusnormi, mis on võrreldav olulise vorminõude rikkumisega, mis toob sõltumata rikkumise konkreetsetest tagajärgedest kaasa akti tühisuse, millest tulenevalt peab kohus tegema otsuse niisuguse akti peale esitatud kaebuse kohta, ilma et kohtul oleks võimalust kaaluda, kas saata asi kohaldatavate normide alusel lõplikuks lahendamiseks tagasi haldusasutusele?”

25 Euroopa Kohtu presidendi 8. märtsi 2013. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-29/13 ja C-30/13 kirjalikuks menetlemiseks ja kohtuotsuse tegemiseks.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 26 Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt esiteks teada, kas niisugune otsus nagu neist üks põhikohtuasjas, millega tolliseadustiku artikli 30 lõike 2 punkti b alusel korrigeeriti kauba tolliväärtust ja selle tulemusel teatati deklarandile käibemaksu ümberarvutamisest, on tolliseadustiku artikli 243 tähenduses vaidlustatav akt. Teiseks tõstatab eelotsusetaotluse esitanud kohus küsimuse, kas kaitseõiguste tagamise ja seadusjõu üldpõhimõtet arvestades on tolliseadustiku artikliga 245 vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu põhikohtuasjas, milles on tolli otsuse vaidlustamiseks ette nähtud kaks erinevat õiguskaitsevahendit.
- 27 Mis puudutab esiteks küsimust, kas niisugune otsus nagu neist üks põhikohtuasjas kujutab endast vaidlustatavat akti tolliseadustiku artikli 243 tähenduses, siis ilmneb tolliseadustiku artikli 243 lõike 1 ja lõike 4 punkti 5 koos tõlgendusest, et igal isikul on õigus esitada kaebus tolli otsuste peale, mis on seotud tollieeskirjade rakendamisega ja puudutavad kõnealust isikut otseselt ja isiklikult.

- 28 Tuleb märkida, et kõnealused otsused tegi Nachalnik na Minitsa Stolichna ja nendega korrigeeriti tolliseadustiku artikli 30 lõike 2 punkti b alusel kauba tolliväärtust, mille oli algselt deklareerinud Global Trans Lodzhistik, ja selle tulemusel teatati deklarandile käibemaksu ümberarvutamisest.
- 29 Kõnealused otsused on järelikult seotud tollieeskirjade kohaldamisega ja toovad Global Trans Lodzhistikule kaasa otsesed õiguslikud tagajärjed, kuna nimetatud otsustega tekib sellel äriühingul Bulgaaria riigi ees käibemaksukohustus.
- 30 Lisaks tuleneb tolliseadustiku artikli 6 lõikest 3, et tollieeskirjade kohaldamist puudutavates otsustes, millel on negatiivseid tagajärgi isikute suhtes, kellele need on suunatud, tuleb viidata tolliseadustiku artiklis 243 sätestatud õigusele esitada otsuse peale kaebus.
- 31 Seega on kõnealused otsused tolliseadustiku artikli 243 tähenduses aktid, mille peale saab esitada kaebuse.
- 32 Mis puudutab teiseks küsimust, kas kaitseõiguste tagamise ja seadusjõu üldpõhimõtet arvestades on tolliseadustiku artikliga 245 vastuolus niisugune siseriiklik õigusakt nagu ZM, milles on tolli otsuse vaidlustamiseks ette nähtud kaks erinevat õiguskaitsevahendit, siis tuleb meenutada, et tolliseadustiku artiklis 245 on ette nähtud, et liikmesriigid kehtestavad kaebuste esitamise korra rakendussätted.
- 33 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb juhul, kui vastav regulatsioon liidu tasandil puudub, määrata pädevad kohtud ja nende kohtuasjade menetlemise kord, mille eesmärk on tagada isikutele liidu õigusest tulenevate õiguste kaitse, kindlaks liikmesriikide siseriiklike õigusnormidega, kusjuures selline kord ei tohi esiteks olla ebasoodsam kui samalaadsete siseriiklike kaebuste jaoks ettenähtu (võrdväarsuse põhimõte) ning teiseks ei tohi see muuta liidu õiguskorraga antud õiguste kasutamist praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõte) (vt eelkõige 30. juuni 2011. aasta otsus kohtuasjas C-262/09: Meilicke jt, EKL 2011, lk I-5669, punkt 55, ja 18. oktoobri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-603/10: Pelati, punkt 23).
- 34 Seoses võrdväarsuse põhimõttega olgu täheldatud, et mis puudutab põhikohtuasju, siis Euroopa Kohtul ei ole mingit alust kahelda selles, et sellised õigusnormid, nagu on arutusel nendes asjades, on selle põhimõttega kooskõlas.
- 35 Mis puudutab tõhususe põhimõtet, siis tuleneb Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et esiteks võib vastavalt ZM artikli 220 lõikele 1 koostoimes haldusmenetluse seadustiku artikliga 148 avalik-õiguslike nõuete täitmiseks kohustatud isik vaidlustada tolli otsuse kohtus, isegi kui haldusasutusele kaebuse esitamise võimalus ei ole ammendatud, kui haldusmenetluse seadustikus või eriseaduses ei ole sätestatud teisiti.
- 36 Teiseks on avalik-õiguslike nõuete täitmiseks kohustatud isikul ZM artikli 211f kohaselt samuti võimalus avalik-õigusliku nõude sissenõudmiseks antud korralduse peale 14 päeva jooksul alates selle teatavaks tegemisest esitada tolliasutuse direktorile vaie.
- 37 Seega on avalik-õiguslike nõuete täitmiseks kohustatud isikul võimalus teostada oma vastavaid kaitseõigusi tollimenetluse kahes erinevas etapis. Tolli akti vaidlustamiseks kahe õiguskaitsevahendi olemasolu ei muuda võimatuks või üleliia keeruliseks liidu õiguse kohaldamist.
- 38 Mis puudutab aga seadusjõu üldpõhimõtte järgimist, siis tuleb meenutada, et selle põhimõtte rakendamise tingimused peavad samuti järgima võrdväarsuse ja tõhususe põhimõtet (vt selle kohta 3. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-2/08: Fallimento Olimpclub, EKL 2009, lk I-7501, punkt 24).

- 39 Mis puudutab põhikohtuasju, siis esiteks on järgitud võrdväarsuse põhimõtet, kuna käesoleva kohtuotsuse punktides 35 ja 36 viidatud kaks õiguskaitsevahendit on kasutatavad sõltumata küsimusest, kas õigusvaidluse ese tuleneb liidu õigusest või siseriiklikust õigusest. Teiseks on tagatud tõhususe põhimõtte järgimine, kuna kaks kaebust puudutavad kahte haldusakti, mis anti tollimenetluse erinevates etappides ja on erinevad oma eseme ja õigusliku aluse poolest.
- 40 Eespool toodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esimesele küsimusele vastata, et esiteks kujutab niisugune otsus nagu neist üks põhikohtuasjas, millega tolliseadustiku artikli 30 lõike 2 punkti b alusel korrigeeriti kauba tolliväärtust ja selle tulemusel teatati deklarandile käibemaksu ümberarvutamisest, endast tolliseadustiku artikli 243 tähenduses vaidlustatavat akti. Teiseks ei ole kaitseõiguste tagamise ja seadusjõu üldpõhimõtet arvestades tolliseadustiku artikliga 245 vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu põhikohtuasjas, milles on tolli otsuse vaidlustamiseks ette nähtud kaks erinevat õiguskaitsevahendit, kuna see õigusakt ei riiva võrdväarsuse põhimõtet ega tõhususe põhimõtet.

Teine küsimus

- 41 Oma teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas tolliseadustiku artiklis 243 on ette nähtud, et määruse nr 2454/93 artikli 181a lõike 2 alusel tehtud otsuse peale esitatud kaebus on vastuvõetav tingimusel, et sellise otsuse haldusmenetluses vaidlustamiseks ette nähtud õiguskaitsevahendid on eelnevalt ammendatud.
- 42 Tolliseadustiku artikli 243 lõike 2 kohaselt võib kaebuse esitada esmalt tollile ja järgnevalt sõltumatule asutusele, milleks võib olla kohus.
- 43 Nagu Euroopa Kohus on juba tõdenud oma 11. jaanuari 2001. aasta otsuses kohtuasjas C-1/99: Kofisa Italia (EKL 2001, lk I-207, punkt 36), ei tulene selle sätte sõnastusest, et kaebuse esitamine tollile on kohustuslik etapp enne sõltumatu asutuse poole pöördumist.
- 44 Euroopa Kohus märkis ka samas otsuses, et tolliseadustiku artiklit 243 tuleb tõlgendada nii, et siseriikliku õiguse ülesanne on kindlaks teha, kas ettevõtjad peavad kõigepealt esitama kaebuse tollile või võivad nad otse pöörduda sõltumatu kohtuasutuse poole (eespool viidatud kohtuotsus Kofisa Italia, punkt 43).
- 45 Järelikult tuleb teisele küsimusele vastata, et tolliseadustiku artiklis 243 ei ole ette nähtud, et määruse nr 2454/93 artikli 181a lõike 2 alusel tehtud otsuse peale esitatud kaebus on vastuvõetav tingimusel, et sellise otsuse haldusmenetluses vaidlustamiseks ette nähtud õiguskaitsevahendid on eelnevalt ammendatud.

Kolmas küsimus

- 46 Oma kolmanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 2454/93 artikli 181a lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et huvitatud isiku õiguse olla ära kuulatud ja esitada vastuväiteid rikkumise korral võib selle artikli alusel tehtud otsust lugeda lõplikuks ja kas sama oletuse puhul annab niisugune menetlusnormide rikkumine huvitatud isikule õiguse esitada selle otsuse peale kaebus otse sõltumatule kohtuasutusele.
- 47 Määruse nr 2454/93 artikli 181a lõikes 2 on sätestatud, et kui toll jätkuvalt kahtleb kauba tolliväärtuse kindlaksmääramisel, peab toll enne lõpliku otsuse tegemist teavitama asjaomast isikut põhjustest, millel tema kahtlused rajanevad, ja andma viimasele vastamiseks mõistliku võimaluse. Lõplik otsus ja selle põhjendused saadetakse asjaomasele isikule kirjalikult.

- 48 Kuigi selles artiklis on ette nähtud, et toll on enne lõpliku otsuse tegemist kohustatud teavitama asjaomast isikut põhjustest, millel tema kahtlused rajanevad, ja andma viimasele mõistliku võimaluse arvamuse avaldamiseks, ei mõjuta tolli poolt selle kohustuse rikkumine siiski otsuse lõplikkust ega määruse nr 2454/93 artikli 181a lõike 2 alusel vastu võetud akti kvalifitseerimist otsuseks. Kõnealune tolli vastu võetud akt toob igal juhul oma adressaadile kaasa õiguslikud tagajärjed, kuna selles määratakse kindlaks kauba uus tolliväärtus ja nõnda kujutab see endast otsust tolliseadustiku artikli 4 punkti 5 tähenduses.
- 49 Seevastu asjaomase isiku õiguse olla ära kuulatud rikkumine muudab otsuse õigusvastaseks, mistõttu võib selle peale esitada kaebuse otse sõltumatule kohtuasutusele, nagu see ilmneb käesoleva kohtuotsuse punktist 45.
- 50 Eespool toodud kaalutlusi arvestades tuleb kolmandale küsimusele vastata, et määruse nr 2454/93 artikli 181a lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et nimetatud artikli alusel tehtud otsus tuleb lugeda lõplikuks ja sellise otsuse peale saab otse esitada kaebuse sõltumatule kohtuasutusele, isegi kui otsuse tegemisel rikuti huvitatud isiku õigust olla ära kuulatud ja esitada vastuväiteid.

Neljas küsimus

- 51 Oma neljanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas rikkumise tõttu, mis puudutab huvitatud isikule määruse nr 2454/93 artikli 181a lõikes 2 tagatud õigust olla ära kuulatud ja esitada vastuväited ning mis toob kaasa sama artikli alusel tehtud otsuse tühisuse, peab selle otsuse peale kaebuse saanud kohus kaebuse lahendama, ilma et kohtul oleks võimalust kaaluda, kas saata asi tagasi haldusasutusele.

Vastuvõetavus

- 52 Nachalnik na Minitsa Stolichna leiab, et kõnealuste otsuste võimaliku tühisuse küsimus on hüpoteetiline, kuna põhikohtuasju sisuliselt ei analüüsitud. See küsimus on seega vastuvõetamatu.
- 53 Sellega seoses tuleb meenutada, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale on ainult siseriiklik kohus, kes asja menetleb ja kes vastutab tehtava lahendi eest, pädev kohtuasja konkreetseid asjaolusid arvestades otsustama, kas kohtuotsuse tegemiseks on vaja eelotsust ja kas Euroopa Kohtule esitatud küsimused on asjakohased (vt 5. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-545/07: Apis-Hristovich, EKL 2009, lk I-1627, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 54 Järelikult, kui esitatud küsimused puudutavad liidu õiguse tõlgendamist, on Euroopa Kohus reeglina kohustatud otsuse langetama (vt eespool viidatud kohtuotsus Apis-Hristovich, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 55 Käesoleval juhul paluti Euroopa Kohtul eelotsusetaotluse esitanud kohtu jaoks välja tuua määruse nr 2454/93 artikli 181a lõike 2 tõlgendamise aspektid, selleks et viimasel oleks liidu õiguse alusel võimalik hinnata tagajärgi, mis tulenevad otsuse tühistamisest kaitseõiguste tagamise põhimõtte rikkumise tõttu.
- 56 Seega on eelotsuse küsimus vastuvõetav.

Sisuline küsimus

- 57 Tuleb meenutada, et kaitseõiguste tagamine on liidu õiguse üldpõhimõte, mida tuleb kohaldada, kui ametiasutus kavatseb teha isiku suhtes talle ebasoodsa otsuse (18. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-349/07: Sopropé, EKL 2008, lk I-10369, punkt 36). Nimetatud põhimõtte kohaselt, mis

on sõnaselgelt ära toodud määruse nr 2454/93 artikli 181a lõikes 2, tuleb niisuguste otsuste adressaatidele, kelle huvisid otsused märkimisväärselt mõjutavad, anda tegelik võimalus nende asjaolude suhtes oma seisukoha esitamiseks, millega ametiasutus oma otsust põhjendada kavatseb. Selleks tuleb nimetatud isikutele anda piisav aeg (eespool viidatud kohtuotsus Sopropé, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 58 Euroopa Kohtule edastatud toimiku andmetest ilmneb esiteks, et Nachalnik na Minitsa Stolichna ei andnud Global Trans Lodzhistikule võimalust olla ära kuulatud ja esitada oma seisukoht enne kõnealuste otsuste tegemist. Seega võivad need otsused kuuluda tühistamisele.
- 59 Teiseks tuleb märkida, et tolliseadustikus puuduvad sätted tagajärgede kohta, mis kaasnevad määruse nr 2454/93 artikli 181a lõike 2 tähenduses „lõpliku otsuse” tühistamisega seetõttu, et rikuti kaitseõiguste tagamise põhimõtet.
- 60 Neil asjaoludel tuleb tolliseadustiku artikliga 245 liikmesriikidele jäetud menetlusautonoomiat arvesse võttes siseriiklikul kohtul kindlaks määrata need tagajärjed, arvestades juhtumi konkreetseid asjaolusid ja niivõrd, kui võetud meetmed on ühelt poolt samad, mis on eraisikutel või ettevõtjatel sarnastes siseriiklikes õiguslikes olukordades, ja niivõrd need ei muuda liidu õiguskorraga antud kaitseõiguste kasutamist praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks.
- 61 Eespool toodud kaalutlusi arvestades tuleb neljandale küsimusele vastata, et rikkumise korral, mis puudutab huvitatud isikule määruse nr 2454/93 artikli 181a lõikes 2 tagatud õigust olla ära kuulatud ja esitada vastuväited, tuleb siseriiklikul kohtul menetluses oleva juhtumi konkreetseid asjaolusid ning võrdväarsuse ja tõhususe põhimõtet arvesse võttes kindlaks teha, kas see kohus peab – juhul kui otsus, mille tegemisel rikuti kaitseõiguste tagamise põhimõtet, tuleb sel põhjusel tühistada – selle otsuse peale esitatud kaebuse lahendama või võib kohus pigem kaaluda, kas saata asi tagasi pädevale haldusasutusele.

Kohtukulud

- 62 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Esiteks kujutab niisugune otsus nagu neist üks põhikohtuasjas, millega nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 82/97, artikli 30 lõike 2 punkti b alusel korrigeeriti kauba tolliväärtust ja selle tulemusel teatati deklarandile käibemaksu ümberarvutamisest, endast määruse nr 2913/92 artikli 243 tähenduses vaidlustatavat akti. Teiseks ei ole kaitseõiguste tagamise ja seadusjõu üldpõhimõtet arvestades määruse nr 2913/92 artikliga 245 vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu põhikohtuasjas, milles on tolli otsuse vaidlustamiseks ette nähtud kaks erinevat õiguskaitsevahendit, kuna see õigusakt ei riiva võrdväarsuse põhimõtet ega tõhususe põhimõtet.
2. Määruse nr 2913/92 artiklis 243 ei ole ette nähtud, et määruse nr 2454/93 (muudetud määrusega nr 3254/94) artikli 181a lõike 2 alusel tehtud otsuse peale esitatud kaebus on vastuvõetav tingimusel, et sellise otsuse haldusmenetluses vaidlustamiseks ette nähtud õiguskaitsevahendid on eelnevalt ammendatud.

3. Määruse nr 2454/93 (muudetud määrusega nr 3254/94) artikli 181a lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et nimetatud artikli alusel tehtud otsus tuleb lugeda lõplikuks ja sellise otsuse peale saab otse esitada kaebuse sõltumatule kohtuasutusele, isegi kui otsuse tegemisel rikuti huvitatud isiku õigust olla ära kuulatud ja esitada vastuväiteid.
4. Rikkumise korral, mis puudutab huvitatud isikule määruse nr 2454/93 (muudetud määrusega nr 3254/94) artikli 181a lõikes 2 tagatud õigust olla ära kuulatud ja esitada vastuväited, tuleb siseriiklikul kohtul menetluses oleva juhtumi konkreetseid asjaolusid ning võrdväarsuse ja tõhususe põhimõtet arvesse võttes kindlaks teha, kas nimetatud kohus peab – juhul kui otsus, mille tegemisel rikuti kaitseõiguste tagamise põhimõtet, tuleb sel põhjusel tühistada – selle otsuse peale esitatud kaebuse lahendama või võib kohus pigem kaaluda, kas saata asi tagasi pädevale haldusasutusele.

Allkirjad